

Павло **Ш**идловський
Марта **А**рзарелло
Сара **Г**аршес
Альберт **Х**афнер
Марі-Елен **М**онсель
Стефан **П**еан
Марта **П**олтович-Бобак
Івона **С**обковьяк-Табака

Міжнародний освітній проект "Природа і Суспільство в Первісній Європі"

Проект Центру палеоетнологічних досліджень
підтримується Європейським Союзом за програмою House of Europe

Стресова ситуація, викликана пандемією, стала потужним чинником для впровадження нових методів та форм навчання. Не виключенням стала і сфера археологічної освіти. Минулого року викладачі та студенти змогли повною мірою відчувати як переваги, так і негативні сторони дистанційної освіти в галузі археології та музеєзнавства. Створення онлайн-курсів з археології та преісторії має свою специфіку, яка проявляється в складності передачі інформації про об'єкти та предмети дистанційними засобами.

Сучасні археологічні та палеоекологічні дослідження дозволяють розробляти моделі взаємодії природного середовища та людського суспільства для різних хронологічних періодів. Розробка таких моделей наразі є актуальною, з огляду на необхідність розуміння процесів посиленого антропогенного та техногенного тиску на навколишнє середовище в сучасному світі. Внаслідок значного розширення наукових знань про ранні етапи розвитку людської культури, постає необхідність включення цих даних до курсів закладів вищої освіти з використанням наукового досвіду та новітніх досягнень європейських науковців в галузі преісторії та палеоекології.

Мета діяльності

Проект полягає у створенні англomовного навчального курсу «Природа і суспільство первісної Європи» (Nature and Society in Prehistoric Europe) через виготовлення таких мультимедійних продуктів, як відео-лекції, візуальний матеріал та онлайн публікації, в якому будуть широко представлені матеріали та результати досліджень з території Європи та України зокрема. Основною метою створення навчального курсу виступає об'єднання науки та освіти через взаємодію студентської аудиторії з професійним середовищем шляхом передачі науково значимої та актуальної інформації про взаємодію суспільства та природи від науковців–практиків до студентів та молодих вчених. З причини перенесення процесу навчання та роботи закладів вищої освіти у онлайн режим, в рамках проекту планується розробка мультимедійних матеріалів, які б на професійному рівні забезпечили передачу знань та взаємодію між викладачем та студентом.

Завдання проекту:

- включити сучасне наукове знання про взаємодію природи і суспільства в первісні часи у навчальний матеріал для закладів вищої освіти.
- ознайомити закордонну аудиторію з новітніми дослідженнями в галузі первісної археології та палеоекології Східної Європи та України зокрема.
- ознайомити вітчизняних студентів з сучасними дослідженнями науковців та викладачів з низки закладів вищої освіти Італії, Франції, Швейцарії та Польщі та навчити їх сучасній англomовній термінології в сферах археології та палеоекології.

Для виконання проекту важливим є застосування міжнародного наукового досвіду та нових наукових матеріалів по пам'яткам первісності в процесі викладання, залучення студентів та молодих вчених до досліджень в галузі первісної археології.

Навчальний курс буде складатись з декількох компонентів, пов'язаних між собою внутрішньою логікою: авторських лекцій, семінарів за участю провідних європейських вчених, ілюстративного та текстового матеріалу.

Під час розробки курсу будуть проведені низка онлайн семінарів за конкретними темами з провідними науковцями з навчальних та наукових інституцій Франції, Швейцарії, Італії, Польщі, та України. В рамках семінарів будуть обговорюватись питання, та розглядатись відповідні концепції що стосуються взаємодії природи і суспільства в первісні часи, презентації актуальних досліджень. Крім того, планується проведення спільних дискусій, на яких всі учасники мають змогу висловити свої роздуми по конкретним науковим темам означеної проблематики.

Остаточний монтаж відеолекцій з використанням онлайн презентацій буде зроблено продакшн групою Wild Fox Films <https://www.youtube.com/user/wildfoxfilm>

Основні учасники освітнього курсу:

Ключовими спікерами запрошено визнаних спеціалістів з проблематики взаємодії природного середовища та суспільства в давні історичні епохи європейського та світового рівня — викладачів відомих наукових та навчальних центрів і які є керівниками програм та проектів по вивченню найдавнішого минулого Європи:

- Доцент *Павло Шидловський* (організатор проекту), Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна), викладач Кафедри археології та музеєзнавства. Голова Центру палеоетнологічних досліджень, спеціаліст в галузі первісної археології Східної Європи.
- Проф. *Марта Арзарелло*, Університет в м. Феррара (Італія), професор Департаменту гуманітарних студій, генеральний секретар Виконавчого комітету Міжнародної спілки преісторичних та протоісторичних наук (UISPP). Основні наукові інтереси: технологічна та господарська поведінка в ранньому і середньому палеоліті на території Італії, первісне заселення Європи, середньопалеолітичні культури Сахари, технологія обробки кременю та експериментальна археологія.
- Науковий співробітник *Сара Гаршес*, Політехнічний інститут м. Томар; Центр геологічних наук Університету Коїмбри, Інститут землі та пам'яті (Португалія), Група по вивченню четвертинного періоду та преісторії (CGEO), координатор Лабораторії наскельного мистецтва — первісне наскельне мистецтво та Музей священної долини Тежу, Макао. Наукові інтереси: наскельне мистецтво, преісторія, експериментальна археологія, експеримент у наскельному мистецтві, аналіз пігменту, 3D-фотограмметрія, віртуальна спадщина, віртуальна археологія, документація наскельного мистецтва.
- Проф. *Альберт Хафнер* — Університет м. Берн (Швейцарія), Інститут археологічних досліджень та Центр Oeschger по дослідженню кліматичних змін (OCCR), директор програми «Первісна археологія», керівник низки проектів по вивченню кліматичних змін та взаємодії природи і суспільства на території Південної та Центральної Європи, спеціаліст в галузі археології неоліту – доби бронзи.
- Дослідницький директор *Марі-Елен Монсель*, CNRS, Національний музей природничої історії (Франція). Наукові інтереси: первісне заселення Західної Європи, технологічні та територіальні стратегії, регіональні культурні області, перші фази ашелю та поведінка неандертальців, вплив умов навколишнього середовища на поведінкові стратегії.
- Асоційований професор *Стефан Пеан*, Національний музей природничої історії (Франція), Департамент «Людина і середовище». Керівник дослідницької програми «Неандертальці та анатомічно сучасні люди: поява, культурна динаміка, територіальна мобільність (NOMADE)», спеціаліст у галузі археозоології плейстоцену.
- Асоційований професор *Марта Полтович-Бобак*, Жешовський університету (Польща), Інститут археології. Спеціаліст в галузі пізнього палеоліту та технології обробки крем'яної сировини в первісних суспільствах. Керівник проекту по дослідженню епіграветських стоянок долини Дністра.
- Асоційований професор *Івона Собковяк-Табака*, Університет ім. Адама Міцкевича в Познані (Польща). Президент Комісії по фінальному палеоліту Північної Євразії Міжнародної спілки преісторичних та протоісторичних наук (UISPP). Наукові інтереси: хроностратиграфічні та екологічні чинники у розташуванні стоянок, спеціаліст археології фінального палеоліту – мезоліту Центральної та Східної Європи.

До семінарів та лекцій в якості експертів залучаються молоді наукові співробітники з України:

- *Маргарита Чимирис*, Київський національного університету імені Тараса Шевченка, міжкафедральна лабораторія історичного факультету, спеціаліст із археозоології плейстоцену;
- *Остан Цвіркун*, Національний музей історії України, спеціаліст в галузі археології пізнього палеоліту Східної Європи;
- *Євген Пічкур*, Археологічний музей Інституту археології НАН України, спеціаліст в галузі нео – енеолітичної археології.

Участь в проекті дозволить цим науковцям покращити власні комунікативні навички, поглибити знання спеціалізованої термінології, репрезентувати результати власних досліджень на міжнародному рівні.

За науковими інтересами, названі лектори в повній мірі відповідають обраній тематиці курсу, мають всі можливості для розкриття змісту в часовому (від появи людей на теренах Європи до доби бронзи) та територіальному планах. Презентації результатів наукових досліджень будуть подаватись в хронологічному порядку (палеоліт, мезоліт, процеси неолітизації, становлення землеробських культур), з аналізом регіонального контексту (Західна, Центральна та Східна Європа) та означенням висновків загальноєвропейського характеру.

Публікація та оприлюднення

З метою найповнішого розкриття тематики курсу передбачається видання збірки наукових праць англійською та українською мовами, в якій би було ширше представлено матеріали з кожної теми, з робочою назвою **«Житла первісної Європи: соціальна адаптація у змінному середовищі»**. До участі у збірці запрошуються, передусім, учасники семінарів, що надасть їм можливість більш повно продемонструвати результати власних досліджень та ґрунтовно аргументувати свою точку зору. Ця збірка стане посібником для поглибленого вивчення тематики курсу з необхідними посиланнями на сучасну наукову літературу.

Збірка буде опублікована онлайн українською та англійською мовами та видана Центром палеоетнологічних досліджень у серії VITA ANTIQUA, 2021: <http://vitaantiqua.org.ua/en/main>
Кожна стаття отримує DOI в системі Crossref.

Житла первісної Європи: соціальна адаптація у змінному середовищі

Пріоритетні напрямки проекту:

— Знайомство з професійними культурами ЄС

В процесі виконання проекту буде прослухано та розглянуто презентації та лекції ключових спікерів — провідних вчених та викладачів європейських закладів вищої освіти. Постійна комунікація, проведення спільних семінарів та консультацій дозволить глибше зрозуміти та відчувати особливості викладацьких практик в різних країнах Європи, побачити етику спілкування між викладачем та студентом, перейняти досвід найкращих методів розробки лекцій та презентацій.

— Практики та принципи навчання у ЄС

В процесі створення мультимедійного курсу відбудеться безпосереднє спілкування студентів та молодих вчених-первісників з видатними вченими та викладачами в цій галузі, що забезпечить пряму передачу наукового досвіду та інформації до слухачів.

— Вивчення іноземних мов та багатомовна освіта

При створенні курсу на семінарах відбуватиметься спілкування англійською мовою. Крім того, сам курс також буде вестись англійською мовою. Участь студентів та молодих вчених допоможе їм орієнтуватись в сучасній термінології та підвищить їхню здатність засвоювати інформацію викладену не рідною мовою.

— Онлайн навчання

Результатом проекту буде онлайн продукт у вигляді мультимедійного курсу, галереї фото та цифрових ілюстрацій та онлайн видання збірки наукових статей.

Очікувані результати

Розробка та затвердження програми навчального курсу «Nature and society in prehistoric Europe» дозволить в більшій мірі залучити іноземну аудиторію до навчання в Україні та стимулюватиме вітчизняних студентів до оволодіння сучасними термінологічними та методологічними засадами палеоекології та первісної археології.

Для Центру палеоетнологічних досліджень проект вплине на розширення міжнародної діяльності, дозволить вийти на міжнародний рівень співпраці, популяризує наукову та пам'яткоохоронну діяльність ГО серед студентів.

Публікація онлайн матеріалів в виданні Центру палеоетнологічних досліджень VITA ANTIQUA підвищить роль цього видання серед вітчизняних та зарубіжних колег та студентів.

В рамках цього курсу буде налагоджена тісна кооперація з представниками навчальних закладів Іспанії, Франції, Швейцарії, Польщі та України, що дозволить в майбутньому створити консорціум з викладачів, що спеціалізуються на тематиці взаємодії природи та суспільства в різні історичні епохи.

Всі учасники мультимедійного курсу матимуть вільний доступ до результатів проекту — авторських лекцій, ілюстративного матеріалу, онлайн публікацій. Буде запропоновано розмістити мультимедійний курс на інтернет-сторінках організацій-партнерів.

Освітній проект «Природа і суспільство в первісній Європі» підтримує Європейський Союз за програмою House of Europe <https://houseofeurope.org.ua/>

^b
UNIVERSITÄT
BERN

Università
degli Studi
di Ferrara

ipt
Instituto
Politécnico
de Tomar

